

Helsingfors/Mariehamn 10.7.2013

Nr 23/13

Hänvisning Ålands lagtings skrivelser
5.6.2013, nr 161, 163,
165 och 167/2013.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över följande av lagtinget 5.6.2013 antagna landskapslagar:

1. Landskapslag om ändring av landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa,
2. landskapslag om ändring av landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet,
3. landskapslag om ändring av landskapslagen om främjande av integration,
4. landskapslag om tillämpning på Åland av 13 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice,
5. landskapslag om tillämpning på Åland av lagen om en delvis tidigarelagd indexhöjning år 2013 av vissa förmåner som är bundna till folkpensionsindex.

Ålandsdelegationen avger i det följande ett gemensamt utlåtande över ovan nämnda landskapslagar.

Landskapslagarnas huvudsakliga innehåll

Blankettlagen om utkomstskydd för arbetslösa anpassas till genomförda ändringar i rikets lag om utkomstskydd för arbetslösa. Ändringarna föranleder även ändringar i landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet och landskapslagen om främjande av integration. Definitionen av begreppet arbetslös arbetssökande ändras. Ny blankettlagstiftning antas gällande informationssystemet för arbetsförvaltningens kundbetjäning och om indexjustering av vissa förmåner som är bundna till folkpensionsindex.

Lagstiftningsbehörigheten

I en landskapslag kan enligt 19 § 3 mom. i självstyrelselagen för Åland för vinnande av enhetlighet och överskådlighet intas stadganden av rikslagstiftningsnatur som i sak överensstämmer med motsvarande stadganden i rikslag. Intagande av sådana stadganden i en landskapslag medför inte ändring i fördelningen av lagstiftningsbehörigheten mellan riket och landskapet.

Landskapslagarna gäller landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar, landskapets tjänstemän, kommunernas förvaltning, socialvård, undervisning och läroavtal samt främjande av sysselsättningen på vilka områden lagstiftningsbehörigheten jämlikt 18 § 1, 2, 4, 13, 14 och 23 punkterna i självstyrelselagen för Åland tillkommer landskapet. Till rättsområdena undervisning och främjande av sysselsättningen hör enligt motiven till självstyrelselagen även lagstiftningen om yrkesvägledning och arbetsförmedling. Landskapslagarna gäller även näringsverksamhet på vilket område behörigheten jämlikt 18 § 22 punkten i självstyrelselagen med vissa undantag tillkommer landskapet.

Landskapslagarna berör därtill arbetsrätt samt arbetsavtal på vilka områden lagstiftningsbehörigheten jämlikt 27 § 21 punkten samt 29 § 1 mom. 6 punkten i självstyrelselagen med vissa undantag tillkommer riket. Dessa bestämmelser kan med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i landskapslagstiftningen. Lagstiftningsbehörigheten gällande försäkringsavtal och socialförsäkring har i självstyrelselagens 27 § 11 punkt och 29 § 1 mom. 3 punkt hänförts till riket. Med anledning härav har rikslagens bestämmelser om den inkomstrelaterade dagpenningen inte berörts i landskapslagstiftningen. Rikslagens bestämmelser härom är direkt tillämpliga i landskapet.

Landskapslagarna innehåller bestämmelser som berör de i 2 kap. i grundlagen reglerade grundläggande fri- och rättigheterna, på vilket område lagstiftningsbehörigheten enligt 27 § 1 och 2 punkterna i självstyrelselagen tillkommer riket. Jämlikt grundlagens 18 § 2 mom. ska det allmänna främja sysselsättningen och verka för att alla tillförsäkras rätt till arbete. Bestämmelser om rätten till sysselsättningsfrämjande utbildning utfärdas genom lag. Enligt grundlagens 19 § ska var och en genom lag garanteras rätt till social trygghet bland annat vid arbetslöshet och arbetsoförmåga. I grundlagens 22 § anges att det allmänna ska se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Ålandsdelegationen anser att de i landskapslagarna intagna avvikelserna från rikslagstiftningen inte innebär några från rikslagstiftningen avvikande bestämmelser gällande de grundläggande fri- och rättigheterna.

Den genom landskapslagen om tillämpning på Åland av 13 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice antagna rikslagstiftningen innehåller bestämmelser om de olika registrens informationsinnehåll, upprätthållandet av registren, beviljande av användarrättigheter och utlämnande av sekretessbelagda personuppgifter. Denna reglering är av betydelse med avseende på skyddet för privatlivet i 10 § 1 mom. i grundlagen. Enligt nämnda lagrum är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade. Närmare bestämmelser om skydd av personuppgifter ska enligt 10 § i grundlagen utfärdas genom lag. Landskapslagen är en blankettlag, i vars 1 § 1 mom. uttryckligen anges att även rikets lag om offentlighet i myndigheternas verksamhet (FFS 621/1999) och personuppgiftslag (FFS 523/1999) i tillämpliga delar ska användas vid arbetsmarknads- och studieservicemyndighetens användning av registren. Därigenom innehåller den inte från rikslagen avvikande bestämmelser i fråga om personuppgifter.

I nämnda blankettlags 3 § anges att hänvisningar i den antagna rikslagstiftningen till (övriga) bestämmelser i rikslagstiftningen ska avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen såvitt motsvarande bestämmelser finns i landskapslagstiftningen. Av stadgandet kan inte utläsas vilka bestämmelser i landskapslagstiftningen som avses, varför det är oklart. Stadgandet är av denna orsak inte lagtekniskt tillfredsställande, men utgör det oaktat inte en behörighetsöverskridning.

Förordningsfullmakter har intagits i 17 och 30a § i landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet. Med beaktande av den reglering som finns i landskapslagen anser Ålandsdelegationen att delegeringsfullmakterna inte kan anses beröra grunderna för individens rättigheter och skyldigheter, och uppfyller därmed förutsättningarna för delegering i självstyrelselagens 21 § 1 mom. och grundlagens 80 § 1 mom.

Beträffande sökande av ändring intas i 31 § i landskapslagen om främjande av integration en hänvisning till 15 kap. i landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet, enligt vars 77 § besvär kan anföras hos Ålands förvaltningsdomstol över beslut som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten har fattat med anledning av ett rättelseyrkande. Besvär över lagligheten av landskapsregeringens beslut får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen. Besvärsbestämmelsen överensstämmer med 25 och 26 § i självstyrelselagen.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen har med beaktande av självstyrelselagens för Åland stadganden funnit att hinder för ikraftträdande av landskapslagarna inte föreligger. Tillämpningen av bestämmelserna i 17 och 25 § i landskapslagen om ändring av landskapslagen om ar-

betsmarknadspolitisk verksamhet förutsätter att även landskapslagen om tillämpning på Åland av 13 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice träder i kraft. Ålandsdelegationen har ovan i utlåtandet anfört anmärkningar beträffande 3 § i sist nämnda landskapslag, men ansett att stadgandet inte strider mot behörighetsfördelningen.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Mäenpää och Peltonpää jämte suppleanten Lindholm.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare